

פיזיקה 3

פרק 3 - משוואת הגלים ופעימות

תוכן העניינים

1. הרצאות ותרגילים.....1

סוגי גלים ותאור גלים

רקע:

גל - הפרעה שמתקדמת במרחב

גלים רוחביים - גלים שבהם ההפרעה היא בכיוון ניצב להתקדמות הגל (מיתר מים)

גלים אורכיים - גלים שבהם ההפרעה היא בכיוון מקביל להתקדמות הגל (קול)

תווך - החומר שבו מתקדמת ההפרעה

פונקציית הגל - פונקציה שמתארת את ההפרעה כתלות בזמן ובמרחב. פונקציית הגל צריכה להיות פונקציה מהצורה $f(x \pm vt)$, כאשר v היא מהירות הגל.

יש להבחין בין מהירות התקדמות הגל למהירות של החלקיקים בחומר!

אמפליטודה (משרעת) - הערך המרבי של ההפרעה בגל (בדרי"כ מסומנת באות A).

אנרגיה של גל - $E \propto A^2$

משוואת הגלים

רקע:

$$\frac{\partial^2 f}{\partial x^2} = \frac{1}{v^2} \frac{\partial^2 f}{\partial t^2} : \text{משוואת הגלים במימד אחד}$$

כל פונקציה מהצורה $f(x \pm vt)$ היא פתרון של משוואת הגלים. סכום של שני פתרונות מהווה גם פתרון אם לשני הפתרונות אותה מהירות גל.

שאלות

(1) תרגיל - קוסינוס בשלישית

האם הפונקציה $y(x,t) = A \cos^3(ax+bt)$ מהווה פתרון של משוואת הגלים? במידה וקיים תנאי, פרטו את התנאי, מצאו את מהירות הגל ואת כיוון תנועתו.

(2) תרגיל - סכום של שתי פונקציות

האם הפונקציה $y(x,t) = f(x-at) + g(x+bt)$ מהווה פתרון למשוואת הגלים? במידה וקיים תנאי, פרטו את התנאי, מצאו את מהירות הגל ואת כיוון תנועתו.

(3) האם הפונקציות הבאות הן פתרון של משוואת הגלים?

א. $y(x,t) = 0.005 \sin(20x - 660t) + 0.009 e^{(x+33t)}$

ב. $y(x,t) = 0.005 \sin(20x - 660t) + 0.005 \cos(x + 32t)$

(4) תרגיל - חקירת פונקציה

נתונה הפונקציה $f(x) = \frac{4}{3x^2+1}$.

א. שרטטו איכותית את צורת הפונקציה.

ב. רשמו ביטוי לגל בעל פרופיל זה, אשר נע בכיוון השלילי של ציר ה- x ,

במהירות $v = 4 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$, בהנחה שברגע $t = 0$ מתקיים $\psi(x,0) = f(x)$.

ג. חשבו, ישירות מהביטוי שמצאתם בסעיף הקודם, היכן נמצא

המקסימום של הגל ברגע $t_1 = 4 \text{ sec}$ וברגע $t_2 = 5 \text{ sec}$.

ד. שרטטו איכותית את צורת הגל ברגע $t = 2$.

(5) תרגיל - נתונים בשני רגעים שונים

במיתר נע גל בכיוון החיובי של ציר ה- x .

ברגע $t = 2 \text{ s}$ צורת המיתר נתונה על ידי: $\psi(x, t = 2) = x \cos(x)$

ברגע $t = 5 \text{ s}$ צורת המיתר היא: $\psi(x, t = 5) = (x - 27) \cos(x - 27)$.

א. חשבו את מהירות הגל.

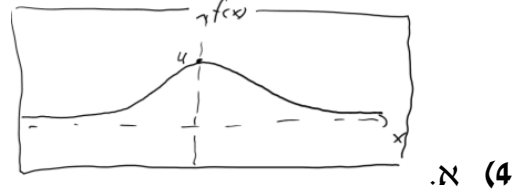
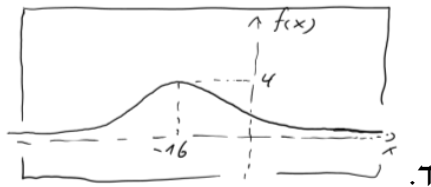
ב. רשמו את הביטוי הכללי לגל, $\psi(x, t)$.

תשובות סופיות

(1) $\frac{b}{a}$, בכיוון השלילי של ציר ה- x .

(2) $Y(x, t)$ מהווה פתרון רק אם $a = \pm b$ ואז מהירות הגל היא a .
לתנאים ראו בסרטון.

(3) א. כן. ב. לא.

(4) א. ב. $\frac{4}{3(x+4t)^2+1} = 4(x, t)$ ג. $-16, -20$

(5) א. $v = 9 \frac{m}{sec}$ ב. $\psi(x, t) = (x - 9(t - 2)) \cos(x - 9(t - 2))$

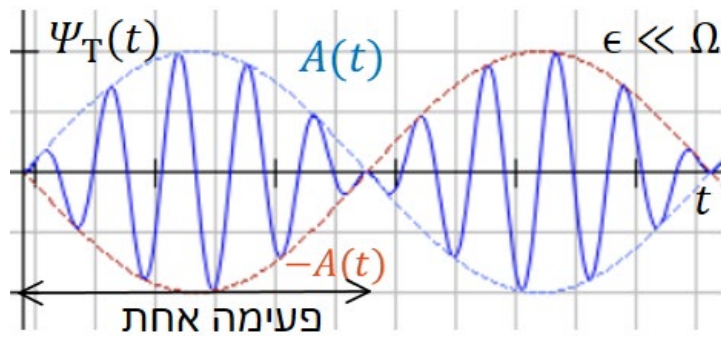
פעימות

רקע:

בהינתן $\Psi_1(t) = A \cos(\omega_1 t)$ ו- $\Psi_2(t) = A \cos(\omega_2 t)$

$$\Psi_T(t) = \Psi_1(t) + \Psi_2(t) = 2A \cos(\epsilon t) \cos(\Omega t)$$

$$\epsilon = \frac{\omega_f - \omega_s}{2}; \quad \Omega = \frac{\omega_f + \omega_s}{2}$$

תדירות הפעימה היא 2ϵ